

Dansk Erhvervs

Perspektiv

Analyse, økonomi, baggrund

Videregående turismeuddannelser ude af trit med efterspørgslen

I de senere år er der kommet flere arbejdspladser og flere i arbejde i Danmark. Men visse brancher, så som turismen, begynder at mangle folk. Det er derfor vigtigt, at lytte til, hvilken type hænder og hoveder som virksomhederne efterspørger. Dansk Erhverv ser i dette Perspektiv nærmere på, om de videregående turisme-uddannelser rammer inden for skiven for hvad turismevirksomheder søger.

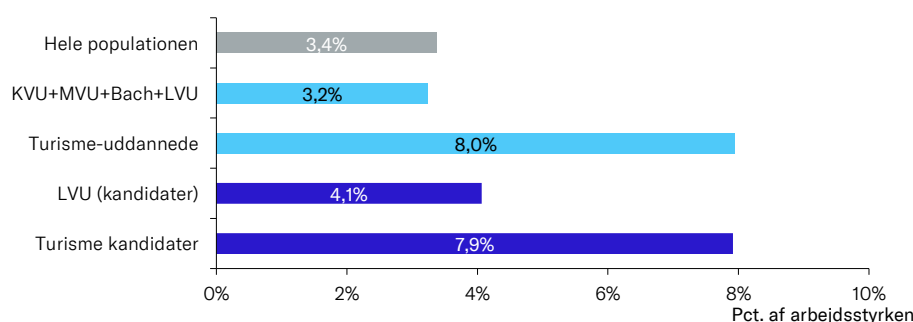
Turismebranchen melder om mangel på hænder

Unge, der drømmer om en karriere inden for turismen, har mange muligheder. En kort eller lang videregående turismeuddannelse er ikke nødvendigvis den mest direkte eller bedste vej ind i turismen, viser denne analyse, som samtidig dokumenterer, at de turismeuddannede ofte arbejder under niveau, at de ofte er ledige, samt at de har svært ved at finde beskæftigelse i turismen. Status for de turismeuddannede er at:

- 8,0 procent er arbejdsløse
- 6,3 procent arbejder som ufaglærte
- 4 ud af 5 af arbejder ikke direkte i turismebranchen

Beskæftigelsessituationen for turismeuddannede er ikke imponerende, set i lyset af den nuværende beskæftigelsessituation i Danmark. Det er måske på tide at lytte til, hvilken type arbejdskraft turismevirksomhederne står og mangler?

Figur 1: **Arbejdsløshed (bruttoledighed) fordelt på uddannelsesniveau**

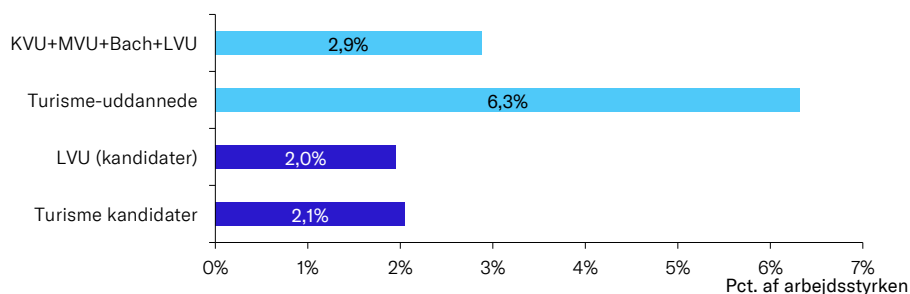
Med relativ høj arbejdsløshed skal der måske til at ses på, hvilke turisme-uddannelser der udbydes

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af registerdata (RAS og UDDA) fra Danmarks Statistik.

Anm.: Data er for 2016. Turisme kandidater dækker over personer med en lang videregående uddannelse. Turismeuddannede dækker over personer med kort eller lang videregående uddannelse. Afgrænsning af turismeuddannelser er beskrevet sidst i analysen. Personer klassificeres i RAS som beskæftigede, hvis der i referenceperioden (ultimo november) oparbejdes én times arbejde.

Af: Lars Ramme Nielsen, chef for turisme og oplevelsesøkonomi, Kirstine Tolstrup Nielsen, politisk konsulent og Jonas Meyer, økonom, Perspektiv nr. 9. Juli 2018

Figur 2: **Andel personer som arbejder ufaglært fordelt på uddannelsesniveau**

Når personer har opnået en kompetencegivende erhvervmæssig uddannelse, men stadig arbejder på ufaglært niveau, kan der være tale om "overuddannelse"

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af registerdata (RAS og UDDA) fra Danmarks Statistik.

Anm.: Data er for 2016. Definitionen af ufaglært arbejde bygger på Danmarks Statistiks DISCO-08 fagklassifikation. Klassifikationen bygger på de jobfunktioner, som arbejdsgiveren har indrapporteret, at den ansatte udfører. Turisme kandidater dækker over personer med en lang videregående uddannelse. Turisme-uddannede dækker over personer med kort eller lang videregående uddannelse. Afgrænsning af turismeuddannelser er beskrevet sidst i rapporten. Det bør nævnes, at personer i RAS klassificeres som værende beskæftiget, hvis der i referenceperioden (sidste uge af november) oparbejdes til, hvad der svarer til én times arbejde.

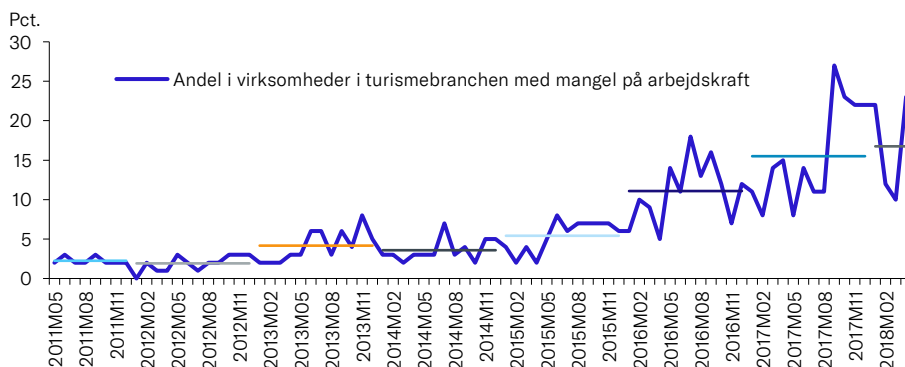
Beskæftigelsesopsving kan mærkes i turismebranchen

Dansk økonomi befinder sig for tiden i et opsving, hvilket har medført, at vi nu befinder os i en situation, hvor der aldrig har været flere med et job i Danmark. Det er selvfølgelig godt nyt, men i takt med at flere og flere finder beskæftigelse, vokser risikoen for mangel på arbejdskraft.

Turismen er én af de brancher, som begynder at kunne mærke, at de ledige ressourcer på arbejdsmarkedet er blevet færre. Siden 2014 har flere og flere virksomheder i turismebranchen kunne melde om mangel på arbejdskraft. I nogen perioder er det selvfølgelig værre end andre, men gennemsnitlig set i 2017 var det omkring 15-16 pct. af virksomhederne inden for turisme, som meldte om mangel på arbejdskraft.

Andelen af virksomheder i turismebranchen som meldte om mangel på arbejdskraft sidste år, er isoleret set ikke på et faretruende niveau endnu. Det er dog udviklingen de seneste par år, der gør, at man skal begynde at holde øje med potentielle flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet inden for turisme.

Figur 3: **Turismebranchen melder i stigende omfang om mangel på arbejdskraft**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik.

Anm. De vandrette streger indikerer årsgennemsnittet hen over det pågældende år.

For at imødekomme mangel på arbejdskraft er det vigtigt, at der er et fornuftig match mellem, hvad virksomhederne efterspørger af kvalifikationer, og hvad der tilbydes af uddannelser.

For både kandidaterne fra de videregående turismeuddannelser, som for virksomhederne i turismen, er situationen et paradoks. Virksomhederne mangler hænder og hoveder. Dels på højeste niveau, hvor arbejdskraftsmanglen har medført initiativer for at etablere et privat hoteluniversitet. Dels mangler der i svær grad faglært arbejdskraft i form af kokke, tjenere, receptionister m.v.

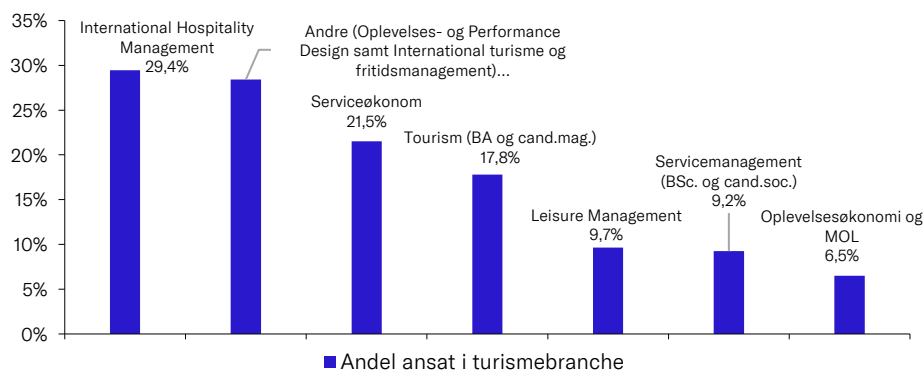
Men også for de studiesøgende der vælger at læse en turismeuddannelse, er situationen uhensigtsmæssig. Resultaterne i denne analyse viser, at de turismeuddannede opnår en relativt lav løn, arbejder under niveau og ofte er ledige. Det tyder på en ubalance mellem indholdet i uddannelserne og den virkelighed, der møder de færdigt uddannede, når uddannelsesbeviset er i hus.

Tankevækkende i den sammenhæng – som det fremgår nedenfor – finder kandidaterne kun i meget ringe grad ansættelse i turismebrancher.

Langt fra alle turismeuddannede arbejder i turismebranchen

Figur 4 illustrerer meget godt, at selvom man vælger en turismerelateret uddannelse, så er det ikke sikkert, at man efterfølgende opnår beskæftigelse inden for turismebranchen. Overordnet set er det kun 19 pct. af de turismeuddannede, som finder job i turismebranchen.

Figur 4: Hvis du som turismeuddannet ønsker at arbejde i turismebranchen...

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af registerdata (RAS og UDDA) fra Danmarks Statistik.

Anm.: Data er for 2016.

Serviceøkonomer udgør en markant del af de turismeuddannede, og er dermed med til at præge det samlede resultat (se boks 3). Serviceøkonomuddannelsen er designet bredt til servicevirksomheder, men har dog særlig vægt på turisme, hotel, restaurant samt kultur- og kongresvirksomhedⁱ

Med udgangspunkt i de udvalgte uddannelser er det mest sandsynligt at blive beskæftiget inden for turismebranchen, hvis man har taget en uddannelse inden for *International Hospitality Management*. Af personerne der har taget en sådan uddannelse, er knap 30 pct. beskæftiget i turismebranchen. Det betyder dog også omvendt, at ca. 2 ud af 3 personer med uddannelsen ikke er ansat i turismebranchen, men er beskæftiget mere indirekte med turisme eller i et helt andet erhverv. Det generelle billede af andelen af de turismeuddannede som er beskæftiget i turismebranchen, er dog ikke ligefrem imponerende, hvis ideen med uddannelserne er, at de studerende skal rekrutteres til turismebranchen.

Forholdsvis mange turismeuddannede arbejder på grundniveau

Relativt mange af de turismeuddannede arbejder på, hvad der svarer til lønmodtagere på grundniveau. Det kan til dels forklares ved, at mange af uddannelserne er relativt nye. Dermed har der ikke været mulighed for at oparbejde en anciennitet, som kan forventes at have en effekt på, hvilket niveau man er ansat. Andelen af de turismeuddannede der fungerer som topledere, er eksempelvis også lidt lavere end den generelle fordeling, hvilket til dels også kan forklares ved, at de turismeuddannede måske ikke har haft så mange år på arbejdsmarkedet endnu.

Tabel 1: **På hvilket niveau arbejder man som turismeuddannet**

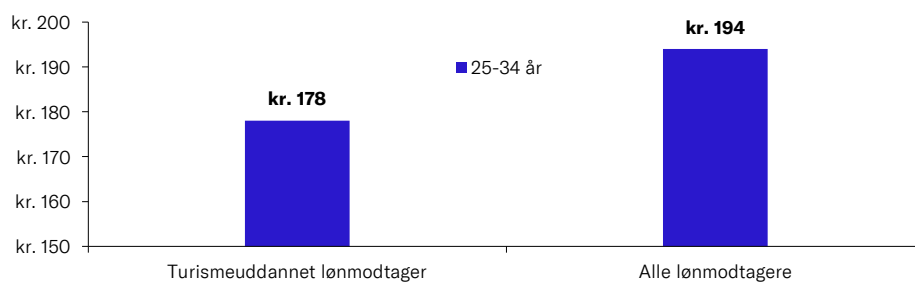
Fordelt på lønmodtagertype	Antal	Andel i procent af den turismeuddannede arbejdsstyrke	Fordeling for alle brancher
I alt	3.815	89,0%	89,9%
<i>-heraf</i>			
Topledere	138	3,2%	3,7%
Lønmodtagere på højeste niveau	566	13,2%	23,1%
Lønmodtagere på mellemniveau	621	14,5%	9,5%
Lønmodtagere på grundniveau	2.002	46,7%	37,8%
Andre lønmodtagere (ufaglærte)	271	6,3%	8,3%
Lønmodtagere u.n.a.	217	5,1%	7,6%

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af registerdata (RAS og UDDA) fra Danmarks Statistik.

Anm.: Data er for 2016. Årsløn er baseret på det *brede lønbeløb* fra Danmarks Statistik. Kolonnerne summer ikke til 100 pct., da arbejdsstyrken også omfatter selvstændige, medarbejdende ægtefæller og arbejdsløse.

De færre år på arbejdsmarkedet har formentlig også noget at skulle have sagt i forhold til, at lønniveauet for turismeuddannede er lavere end det generelle lønniveau, når der sammenlignes inden for jobfunktioner, jf. tabel 2. Men selv når korrigeres for aldersforskellen, tjener en turismeuddannet en lavere løn end andre lønmodtagere i samme aldersgruppe. Figur 5 nedenfor illustrerer denne pointe, hvor den gennemsnitlige timeløn for turismeuddannede i aldersgruppen 25-34 år sammenlignes med den gennemsnitlige timeløn for alle i aldersgruppen. Det ses, at for en turismeuddannet ligger den gennemsnitlige timeløn på 178 kr., hvilket er ca. 16 kr. lavere end den gennemsnitlige timeløn for alle 25-34-årige lønmodtagere.

Figur 5: **Unge turismeuddannede opnår lavere løn end andre i samme aldersgruppe**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af registerdata (RAS og UDDA) fra Danmarks Statistik.

Anm.: Data er for 2016. Timeløn er baseret på det *brede lønbeløb* og registrerede antal løntimer fra Danmarks Statistik.

Det er iøjnefaldende, at de turismeuddannede, der således har brugt 2-5 år på en videregående uddannelse, i gennemsnit kun oppebærer en timeløn på 186 kr., jf. tabel 2. Dette særligt i lyset af, at lønmodtagere i alle brancher – ufaglærte inklusiv – har en gennemsnitlig timeløn på 214 kr. Som nævnt, kunne en del af forklaringen findes i ansættelsesforhold og alder. Men er der et overudbud af arbejdskraft inden for en bestemt uddannelsesgruppe, kan det også være med til at presse timelønnen ned.

Tabel 2: **Hvad tjener man som turismeuddannet**

Fordelt på lønmodtagertype	Gennemsnitlig timeløn	
	Lønmodtagere med en turismeuddannelse	Lønmodtagere i alle brancher
I alt	kr. 186	kr. 214
<i>-heraf</i>		
Topledere	kr. 266	kr. 396
Lønmodtagere på højeste niveau	kr. 212	kr. 255
Lønmodtagere på mellemniveau	kr. 199	kr. 239
Lønmodtagere på grundniveau	kr. 171	kr. 181
Andre lønmodtagere (ufaglærte)	kr. 165	kr. 167
Lønmodtagere u.n.a.	kr. 195	kr. 188

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af registerdata (RAS og UDDA) fra Danmarks Statistik.

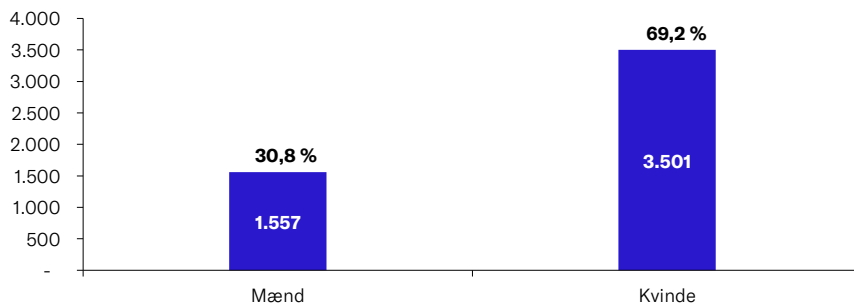
Anm.: Data er for 2016. Timeløn er baseret på det *brede lønbeløb* og registrerede antal løntimer fra Danmarks Statistik.

Hvem vælger at blive uddannet inden for turisme?

Der er en del flere kvinder, der vælger at tage en uddannelse inden for turisme, end der er mænd. Af gruppen på lidt over 5.050 personer, som vi kalder de turismeuddannede, er 3.500 kvinder, svarende til næsten 70 pct.

At 7 ud af 10 af de turismeuddannede er kvinder, er en stor skævfordeling, men det behøver ikke i sig selv være et problem. Det vigtigste er, at de studerende opnår kvalifikationer inden for faget, som ligger i forlængelse af det, som erhvervslivet i branchen søger.

Figur 6: **Forholdsvis flere kvinder med en turismeuddannelse**

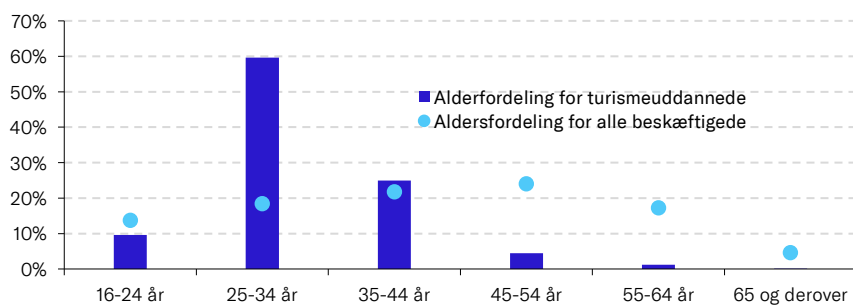
Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af registerdata (RAS og UDDA) fra Danmarks Statistik.

Anm.: Data er er for 2016.

Som tidligere nævnt er mange af turismeuddannelserne nye og har dermed ikke været en del af uddannelsessystemet i mange år. Det ses også tydeligt, når man betragter aldersfordelingen for de turismeuddannede.

60 pct. af personerne med en turismeuddannelse befinder sig i aldersintervallet 25-34 år, og kun lidt over 30 pct. er over 34 år.

Figur 7: **En turismeuddannet er relativt ung**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af registerdata (RAS og UDDA) fra Danmarks Statistik.

Anm.: Data er er for 2016.

Boks 1:

Afgrænsning af turismeuddannelser (Dansk Erhverv)

Uddannelseskode HFAUDD	Navn på uddannelse
3093	Oplevelsesdesign (cand.it.)*
5124	Serviceøkonom AK
5491	Professionsbachelor i International Hospitality Management
5711	Tourism (BA)
5714	Business Administration and Service Management (BSc.)
5715	Professionsbachelor i Leisure Management
5737	Service management (cand.soc.)*
5969	International turisme og fritidsmanagement (cand.negot.)*
5989	International turisme og fritidsmanagement (BA)
6125	Performance Design*
6455	Tourism (cand.mag)*
6700	Oplevelsesøkonomi (cand.mag.)*
8846	Master i oplevelsesledelse (MOL)*

Kilde: Dansk Erhverv

Anm.: *markerer, at uddannelsen er en kandidatuddannelse (LVU), og de markerede uddannelse tælles derfor med, når der henvises til *turismekandidater*.

Boks 2:

Afgrænsning af turismebranche (Danmarks Statistik)

Branchekode DB07	Branche
551010	Hoteller
551020	Konferencecentre og kursusjendomme
552000	Ferieboliger og andre indlogeringsfaciliteter
553000	Campingpladser
559000	Andre overnatningsfaciliteter
561010	Restauranter
561020	Pizzeriaer, grillbarer, isbarer mv.
563000	Cafeer, værtshuse, diskoteker mv.
932910	Lystbådehavne
932990	Andre forlystelser og fritidsaktiviteter
791100	Rejsebureauer
791200	Rejsearrangør
799000	Andre reservationstjenesteydelser og tjenester
683120	Boliganvisning, ferieboligudlejning mv.
910200	Museer
910300	Historiske monumenter, bygninger o. lign.
910400	Botaniske- og zoologiske haver samt naturresevater
931100	Drift af sportsanlæg
931900	Andre sportsaktiviteter
932100	Forlystelsesparker o. lign.

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik: "Turismen – regionalt, nationalt og internationalt" (2008).

Boks 3:**Personer med en turismeuddannelse som højest fuldførte uddannelse**

Uddannelse	Antal
Serviceøkonom	3.335
Servicemanagement (BSc. og cand.soc.)	422
International Hospitality Management	394
Oplevelsesøkonomi og MOL	369
Tourism (BA og cand.mag.)	236
Leisure Management	207
Andre (Oplevelses- og Performance Design samt International turisme og fritidsmanagement)	95
I alt	5.058

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af registerdata (RAS og UDDA) fra Danmarks Statistik.

Anm.: Data er er for 2016.

Om denne udgave

Videregående turismeuddannelser ude af trit med efterspørgslen er det 9. nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv i 2018. Redaktionen er afsluttet den 1/7 2018.

Om Dansk Erhvervs perspektiv

Dansk Erhvervs Perspektiv henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

ISSN-NR.: 1904-7694

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

Redaktion

Geert Laier Christensen, underdirektør (ansv.), Malthe Munkøe, chefkonsulent, Jakob Kæstel Madsen, konsulent, Kristian Skriver Sørensen, økonom, Jonas Spendrup Meyer, økonom, Lotte Holmstrup, direktionssekretær.

Kontakt

Henvendelser angående analysen kan ske til økonom Jonas Meyer på jsm@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6275.

Henvendelser angående turisme kan ske til chef for turisme og oplevelsesøkonomi Lars Ramme Nielsen på lrn@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6087.

NOTER

---

¹ <https://www.ug.dk/uddannelser/erhvervsakademiuddannelser/handelsogoeconomiskeuddannelser/serviceoe-ekonom>